

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2021. június 18.
(OR. en)

9687/21

AGRI 271
VETER 45
ENV 443

FELJEGYZÉS

Küldi:	az elnökség
Címzett:	a delegációk
Tárgy:	A mézelő méhek védelmére vonatkozó cél meghatározása a méhekre vonatkozó 2013. évi iránymutatás felülvizsgálatának keretében – <i>Véleménycsere</i>

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a Tanács (Mezőgazdaság és Halászat) 2021. június 28-i és 29-i ülésén folytatandó véleménycsere céljára az elnökség által előterjesztett háttéranyagot.

**A mézelő méhek védelmére vonatkozó cél meghatározása a méhekre vonatkozó 2013. évi
iránymutatás felülvizsgálatának keretében**

Háttér és a jelenlegi helyzet

1. Növényvédő szerek csak akkor engedélyezhetők, ha átfogó kockázatértékelés keretében bizonyítást nyer, hogy használatuk nem hat károsan az emberek, illetve az állatok egészségére, továbbá ha nem jár elfogadhatatlan hatásokkal a környezetre nézve. A szükséges kockázatértékelések elvégzésének módszertana a különböző környezeti elemekkel és fajokkal foglalkozó, iránymutatást tartalmazó dokumentumokban van meghatározva.
2. A mézelő méhekkel kapcsolatos kockázatok értékelésére vonatkozóan jelenleg is a szárazföldi ökotoxicitásról szóló 2002. évi iránymutatás¹ az irányadó, mivel az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) által a mézelő méhekre vonatkozóan 2013-ban kiadott iránymutatást a tagállamok a Növények, Állatok, Élelmiszerek és Takarmányok Állandó Bizottságában nem hagyták jóvá annak ellenére, hogy erre több év alatt többször is kísérlet történt.
3. 2019 márciusában a Bizottság megbízta az EFSA-t, hogy a 2013 óta összegyűlt új tudományos ismeretek figyelembevételével végezze el a mézelő méhekre vonatkozó 2013. évi iránymutatás felülvizsgálatát.
4. E felülvizsgálat elvégzése céljából egy méhekre vonatkozó konkrét védelmi cél (Specific Protection Goal, SPG) meghatározása kulcsfontosságú. Az elmúlt évben a tagállamok kockázatkezelői és kockázatértékelői egy **EFSA által készített dokumentum² alapján (mely a mézelő méhek védelmére vonatkozó cél meghatározása tekintetében négy lehetséges forgatókönyvet vázol fel)** megbeszélést folytattak a cél meghatározásáról.
5. A tagállamok többsége jelezte, hogy olyan megközelítést részesítene előnyben, amely figyelembe veszi a méhcsaládok méretének természetes változékonyságát (másként „a méhcsaládok méretének normál üzemi tartományát”).

¹ https://ec.europa.eu/food/system/files/2016-10/pesticides_ppp_app-proc_guide_ecotox_terrestrial.pdf

² <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/topic/EFSA-Supporting-document-for-RMs-in-defining-SPGs.pdf>

6. E megközelítést nem kormányzati szervezetek és néhány európai parlamenti képviselő részéről is bírálat érte. A főbb okok a „BEEHAVE” nevű (az ágazat által 10%-ban társfinanszírozott) modellnek³ a méhcsaládok mérete természetes változékonyságának szimulálására való használatával kapcsolatosak, valamint azzal, hogy a bírálatot megfogalmazók várakozásai szerint a méhekre vonatkozó felülvizsgált iránymutatás által meghatározott védelmi cél kisebb védelmet biztosítana, mint a méhekre vonatkozó azon 2013. évi EFSA-iránymutatás, amelyet a tagállamok nem hagytak jóvá. Az említett nem kormányzati szervezetek és európai parlamenti képviselők továbbá egy másik, „ApisRAM” nevű modell használatát szorgalmazták a méhcsaládok változásának szimulálására. Ez a modell azonban még kidolgozás alatt áll.
7. Az EFSA a honlapján részletes időrendi áttekintést (összefoglalót)⁴ tett közzé az ApisRAM modell kidolgozásával és kalibrálásával kapcsolatban. A modellt legkorábban 2023 közepétől lehet majd használni a méhcsaládok változásának, illetve a növényvédő szerek és más stresszfaktorok hatásainak szimulálására.
8. Ebben az összefüggésben a Bizottság felkérte az EFSA-t, hogy készítsen átfogó alátámasztó dokumentumot, amelyben kifejti az összes releváns kérdést, továbbá nagyon részletesen ismerteti a szimulációi eredményeit. Az EFSA 2020. december 15-én tette közzé e dokumentumot⁵, és 2021. január 13-án egy közös tájékoztató előadás keretében mutatta be azt a tagállamoknak és az érdekelt felek képviselőinek (az EFSA által a szóban forgó felülvizsgálat céljából létrehozott csoport tagjainak), hogy lehetőség nyíljon a valamennyi érintett fél közötti véleménycserére.

Konkrét védelmi célok meghatározása

9. Egy 2021. február 23-i témaspecifikus ülésen, valamint a Növények, Állatok, Élelmiszerek és Takarmányok Állandó Bizottságának 2021. márciusi ülésén valamennyi tagállam megerősítette, hogy támogatja a mézelő méhekre vonatkozó konkrét védelmi cél felülvizsgálatával kapcsolatban az EFSA által javasolt módszert.

³ A „BEEHAVE” egy nyilvánosan elérhető modell; a kapcsolódó információk megtalálhatók a következő honlapon: <https://beehave-model.net/>

⁴ <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/2021-03/timeline-ApisRAM-development-final.pdf>

⁵ <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/topic/review-guidance-document-bees-specific-protection-goals.pdf>

10. A véleményt nyilvánító tagállamok mindegyike egyetértett abban, hogy az EFSA által a méhcsaládok méretének természetes változékonysága kapcsán elvégzett szimulációk konzervatívabbak a természetben megfigyelhető változékonyságnál. Ezek a tagállamok ebből kifolyólag egyetértettek abban, hogy elegendő védelmet biztosít az, ha a méhcsaládoknak a növényvédő szerek használata miatt bekövetkező, a szimulált tartományon belüli, még elfogadható csökkenésére vonatkozóan egy küszöbérték típusú védelmi cél kerül meghatározásra.
11. E konkrét védelmi cél számszerű értékét tekintve négy tagállam a 23%-os értéket támogatta (mely megegyezik a szimulált természetes változékonyság teljes tartományával), tizenegy tagállam 10–12,8% közötti védelmi célértéket támogatott, míg négy tagállam a 7%-os értéket támogatta (amely megegyezik a méhekre vonatkozó 2013. évi EFSA-iránymutatásban szereplő értékkel). Négy tagállam nem alakított ki álláspontot.
12. A tagállamok többsége abban is egyetértett, hogy a terepvizsgálatok gyakorlati megvalósíthatóságát figyelembe kell venni, hiszen másként nincs lehetőség annak tényleges felmérésére, hogy a konkrét védelmi célt sikerült-e elérni vagy sem.
13. 2021. március 15-én az Európai Parlament ENVI Bizottságának elnöke írásban emlékeztette a Bizottságot arra, hogy a Parlament 2019 októberében kifogásolta a Bizottság azon rendelettervezetét, amely lehetővé tette volna a méhekre vonatkozó 2013. évi EFSA-iránymutatás részleges végrehajtását, mivel elvárása a teljes körű végrehajtás volt. Az elnök ezenkívül azzal kapcsolatban is – továbbra is – bírálatának adott hangot, hogy az EFSA a szimulációiban a BEEHAVE modellt használta, amellyel szemben viszont szorgalmazta az ApisRAM modell használatát (egyúttal kifejezve az ezen modell késedelmes kidolgozásával kapcsolatos aggályát is). Az elnök azt az elvárást fogalmazta meg, hogy a méhekre vonatkozó 2013. évi EFSA-iránymutatás felülvizsgálata nem eredményezheti a méhek alacsonyabb szintű védelmét, továbbá politikai szintű vitát kezdeményezett a konkrét védelmi célról.

14. A Portugália mezőgazdasági miniszteréhez és az ENVI Bizottság elnökéhez címzett levelében⁶ a Bizottság a megbeszélések kiindulópontjául **a konkrét védelmi cél kapcsán 10%-os méhcsaládméret-csökkenést** javasol. Ez a javaslat a méhekkel kapcsolatos kockázatok értékelésére vonatkozóan jelenleg is alkalmazandó iránymutatáshoz (a szárazföldi ökotoxicitásról szóló 2002. évi iránymutatás) képest igen ambiciózus, tekintettel arra, hogy az említett iránymutatás a terepvizsgálatokban csak a 20–25%-nál nagyobb mértékű méhcsaládméret-csökkenés mérését teszi lehetővé, illetve azt is tekintetbe véve, hogy az EFSA által szimulált természetes változékonyság teljes tartománya körülbelül 23%.
15. A Bizottság továbbá arra is figyelemmel volt, hogy a méhekre vonatkozó 2013. évi EFSA-iránymutatást – melyben a konkrét védelmi célra vonatkozó javaslatként 7%-os méhcsaládméret-csökkenés szerepelt – a tagállamok többsége nem hagyta jóvá, mivel úgy vélte, hogy technikailag nem megvalósítható olyan terepvizsgálatok elvégzése, amelyek lehetővé tennék annak felmérését, hogy az említett célt sikerült-e elérni vagy sem. Az EFSA által közölt információk alapján a terepvizsgálatokban a 10%-os csökkenés mérése ugyan kihívást jelent, de technikailag megvalósítható⁷.
16. A Bizottság **egy konkrét védelmi célt** javasol, mégpedig **az EU egészére vonatkozóan**, nem pedig szabályozási zónánként, mivel az EFSA által készített alátámasztó dokumentumban szereplő tudományos eredmények azt mutatják, hogy a növényvédő szerekéről szóló rendeletben meghatározott három szabályozási zóna között csak apró eltérések vannak.

⁶ https://ec.europa.eu/food/system/files/2021-04/pesticides_bees_letter_mep-pt-pres_en.pdf

⁷ Lásd az EFSA által készített alátámasztó dokumentum 7.1. szakaszát; a dokumentum itt érhető el: <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/topic/review-guidance-document-bees-specific-protection-goals.pdf>

17. Annak érdekében, hogy az EFSA folytatni tudja a méhekre vonatkozó 2013. évi iránymutatás felülvizsgálatát, valamint hogy elfogadásra kerülhessen(ek) az(ok) a rendelet(ek), amely(ek) lehetővé teszi(k) majd a végrehajtását, felkérjük a minisztereket, hogy a Mezőgazdasági és Halászati Tanács 2021. június 28–29-i ülésén folytassanak véleménycserét a következő kérdések alapján:

- a) Egyetértenek-e azzal, hogy a mézelő méhek védelmével kapcsolatban az EU egészére vonatkozóan egy konkrét védelmi cél kerüljön meghatározásra?*
 - b) Egyetértenek-e a Bizottság javaslatával, hogy a mézelő méhek esetében a méhcsaládok növényvédő szereknek való kitettség következtében fellépő méretcsökkenésének megengedett legnagyobb mértéke 10%-os legyen?*
-